

BÖLÜM 30

COVID-19 TANISI OLAN ERİŞKİN HASTALARDA TEMEL VE İLERİ YAŞAM DESTEĞİ UYGULAMASI

Aslı KARSLI KOÇ¹

1. GİRİŞ

Kalp ve/veya solunum durması sırasında uygulanan tedavilerin tümü kardiyopulmoner resüsitasyon (KPR) olarak adlandırılır. Uygulamalarda rehberlerdeki amaç bulaşın hem sağlık çalışanlarına hem de halktan uygulayıcılarda azaltmaya yöneliktir. Dünyada ve ülkemizde pandemi sürecine neden olarak gösterilen virüs SARS-CoV-2 olarak da adlandırılmaktadır. Kişiden kişiye yüksek bulaştırıcılığı olan Koronavirüs ailesinin üyesi SARS-CoV-2, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tüm dünyada pandemi olduğu duyurulduktan sonra hayatı tehdit eden akut solunum sıkıntısı ve beraberinde çok sayıda komplikasyona neden olabilen özellikte bir virüs olarak tanımlanmıştır (1-3). COVID-19 tanısı olan hastalarda organ yetmezliği ile birlikte gelişen solunum ve dolaşım kollapsı sonrasında KPR uygulaması yapılabildiği gibi, COVID-19 enfeksiyonu olup farklı kardiyak arrest nedeni ile KPR uygulanması gereken hastalar olabilir (4,5). COVID-19 hastaların da mümkün olan en iyi resüsitatif tedaviyi almasının doğru olacağı bilinmektedir (6). Hastane içinde COVID-19 pnömonisi olan hastalarda çoğunlukla solunumsal nedenlere dayalı kalp durması olabilmekle ve saptanan ritimler çoğunlukla hipoksiye bağlı asistoli ve nabızsız elektriksel aktivite (NEA) olmaktadır. Daha az sıklıkla ise miyokard hasarlanması sonrasında görülen şok uygulanabilen nabızsız ventriküler taşikardi ya da ventriküler fibrilasyon ritimleri de görülebilmektedir. Hastane içerisindeki ritimler ile ilgili sayısal analizlerde başlangıç ritimleri %89.4 asistoli, %4.4 nabızsız elektriksel aktivite gözlenirken, şoklanabilir ritimler %5.9 da izlenmiştir (7).

COVID-19 hastalarında KPR ile ilgili riskleri Uluslararası Resüsitasyonda Liyezon Komitesi (ILCOR) ve Avrupa Resüsitasyon Konseyi (ERC) belir-

¹ Uzm. Dr., Özel EPC Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, aslikarsli@yahoo.com

- Kendinize ve çevre ile bulaş önlemek için resüsitasyon sonrasında KKE'nin doğru sıra ile çıkarılmasını sağlayınız. Ellerinizi su ve sabunla mutlaka temizleyiniz ve/ veya alkol bazlı dezenfektan kullanınız.

5. SONUÇ

Kardiyopulmoner Resüsitasyon, kardiyak arrest geçiren tüm hastalarda uygulanan kalp masajı, ventilasyon ve defibrilasyonu içeren acil bir tedavidir. COVID-19 pandemisi sırasında kardiyak arrest geçiren hastalar için mutlaka uygulanması hastalar için kazanımları düşünüldüğünde oldukça yüz güldürücü sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Kılavuzlar eşliğinde kurtarıcılar ve sağlık çalışanları asılı damla partikül ile bulaş önleyici "Kişisel Koruyucu Ekipmanlar"ın doğru kullanımı ile gerçekleşen dikkatli KPR uygulaması olmalıdır. Resüsitasyon Derneği'nin ERC iş birliği ile düzenlediği COVID-19 tanısı olan hastalarda temel ve ileri yaşam desteği önerilere uyulmasının toplumumuz için yararlı olduğu kanısındayız.

KAYNAKLAR

1. Mahase E. COVID-19: WHO declares pandemic because of "alarming levels" of spread, severity, and inaction. *BMJ*. 2020 Mar 12;368:m1036. doi: 10.1136/bmj.m1036.
2. Qun L, Xuhua G, Peng W, et al Early Transmission Dynamics in Wuhan, China, of Novel Coronavirus-Infected Pneumonia. *N Engl J Med*. 2020 Mar 26;382(13):1199-1207. doi: 10.1056/NEJMoa2001316.
3. Zhu N, Zhang D, Wang W et al A Novel Coronavirus from Patients with Pneumonia in China, 2019. *N Engl J Med*. 2020 Feb 20;382(8):727-733. doi: 10.1056
4. Wang W, Xu Y, Gao R et al Detection of SARS-CoV-2 in Different Types of Clinical Specimens. *JAMA* 2020 May 12;323(18):1843-1844. doi: 10.1001
5. Akın Ş, Birbiçer H, Doruk N, et al COVID-19 Tanısı veya Şüphesi olan Erişkin Hastalarda Kardiyopulmoner Resüsitasyon Uygulamaları. *JARSS* 2021;29 (1) :1-8 doi:10.5222
6. Chaoqun Ma, Jiawei Gu, Pan Hou, et al. Incidence, clinical characteristics and prognostic factor of patients with COVID-19: a systematic review and meta-analysis. medRxiv 2020. <https://doi.org/10.1101/2020.03.17.20037572>
7. Shao F, Xu S, Ma X, et al. In-hospital cardiac arrest outcomes among patients with COVID-19 pneumonia in Wuhan, China. *Resuscitation*. 2020;151: 18-23. <https://doi.org/10.1016/j.resuscitation.2020.04.005>
8. ILCOR COVID-19 Practical Guidance for Implementation. <https://www.ilcor.org/COVID-19>.
9. European Resuscitation Council COVID-19 Guidelines. 24 April 2020. <https://www.erc.edu/COVID-19>.
10. COVID-19 Hastalarında veya Şüpheli Durumlarda Kardiyopulmoner Resüsitasyon (KPR). <http://resusitasyon.org/tr/etkinlikler-haberler/290-COVID-19-hastalarinda-veya-supheli-durumlardakardiyopulmoner-resusitasyon-kpr.html>.
11. COVID-19 infection risk to rescuers from patients in cardiac arrest. <https://costr.ilcor.org/document/COVID-1919-infection-risk-to-rescuers-from-patients-in-cardiacarrest> (erişim 19 Nisan 2020).

12. Couper K, Taylor-Phillips S, Grove A, et al. COVID-19 in cardiac arrest and infection risk to rescuers: A systematic review. *Resuscitation*. 2020;151: 59-66. <https://doi.org/10.1016/j.resuscitation.2020.04.022>
13. Perkins GD, Morley PT, Nolan JP, et al. International Liaison Committee on Resuscitation: COVID-19 Consensus on Science, Treatment Recommendations and Task Force Insights. *Resuscitation*. 2020;151: 145-7. <https://doi.org/10.1016/j.resuscitation.2020.04.035>
14. Rational use of personal protective equipment for coronavirus disease (COVID-19) and considerations during severe shortages: WHO guidelines. [https:// apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331695/ WHO-2019-nCov-PC_PPE_use-2020.3-eng.pdf](https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331695/WHO-2019-nCov-PC_PPE_use-2020.3-eng.pdf). (erişim 20 Nisan 2020)
15. Chan PS, Berg RA, Nadkarni VM. Code Blue During the COVID-19 Pandemic. *Circ Cardiovasc Qual Outcomes*. 2020;13: e006779. <https://doi.org/10.1161/CIRCOUTCOMES.120.006779>
16. Soar J, Nolan JP, Böttiger BW, European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2015 Section 3. Adult advanced life support. *Resuscitation*. 2015;95: 100-47. <https://doi.org/10.1016/j.resuscitation.2015.07.016>
17. https://www.erc.edu/sites/5714e77d5e615861f00f7d18/content_entry5ea884fa-4c84867335e4d1ff/5ea885f34c84867335e4d20e/files/ERC_COVID-1919_pages.pdf?1588257310. Erişim tarihi: 26.03.2021
18. Neumar RW, Otto CW, Link MS, et al. Adult Advanced Cardiovascular Life Support. *Circulation*. 2010;122:S729-S767.
19. Edelson DP, Sasson C, Chan PS, et al. Interim Guidance for Basic and Advanced Life Support in Adults, Children, and Neonates With Suspected or Confirmed COVID-19. *Circulation*. 2020;141: e933-e943